

De installatie *Echo* in het gerenoveerde Rijkskantoor in Den Haag.

ZORO FEIGL ZOEKT ONVOORSPELBAARHEID

'Ik laat me leiden door wat het materiaal wil'

Zoro Feigl is een veelgevraagd kunstenaar die over de hele wereld exposeert. In zijn elegante en poëtische werk maakt hij gebruik van technische hulpmiddelen zoals afgedankte lopende banden, elektromotortjes en robotarmen. tekst Fabian Takx

Zou Willem-Alexander ook iets van de *Homo ludens* in zich hebben voelen opborrelen toen hij *Echo* van Zoro Feigl op 1 november 2017 in werking zette? Dat is heel goed mogelijk, want het werk van de 34-jarige kunstenaar maakt iets van kinderlijke verwondering en plezier in mensen los. De reusachtige schaal en de vier ringen eromheen zetten zich in beweging, zoals gepland. Een soort planetenstelsel, bijna 12,5 m in diameter en 43 m boven de grond, begon te roteren in een onvoorspelbaar patroon.

De koning heropende zo het door architectenbureau OMA gerenoveerde Rijkskantoor in Den Haag, waar verschillende ministeries en de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) in zijn ondergebracht.

Staanste naast de koning sloeg Feigl dit plechtige moment waarschijnlijk wel enigszins nerveus gade. Ook voor hem was het letterlijk en figuurlijk een hoogtepunt. Een kunstwerk van deze afmetingen vormde op technisch gebied een uitdaging die hij met zijn

studio nog niet eerder was aangegaan. De installatie van *Echo* - vernoemd naar de eerste communicatiesatellieten van NASA - vereiste een intensieve samenwerking met ingenieursbureaus als Movares en CEEMO Engineering. Op zijn site is een indrukwekkend filmpje te zien van *height specialists* die de installatie monteren.

Zelf heeft hij ook op meer dan 40 m staan schuren en polijsten, zegt de kunstenaar.

Kaas van moedermelk

Franz Ferdinand Zoroaster Feigl is de zoon van de Oostenrijker Franz Feigl en de Nederlandse Ine Poppe. Zijn vader, die jong overleed, was een con-

Het kunstwerk *Detour* bestaat uit een elektromotortje dat een groene band tussen rollers door stuurt. Daardoor ontstaan steeds andere vormen.

foto Gallery Brescia

Kunstenaar Zoro Feigl:
'Misschien zouden
sommige ingenieurs
wat minder achter
de computer moeten
zitten en wat meer
met hun handen
moeten werken.'

foto Reservoir

ceptuele kunstenaar met onorthodoxe ideeën. Zo liet hij weten dat hij postuum door zijn vrienden wilde worden opgegeten, een wens die deels in vervulling is gegaan. Zoro Feigl's moeder is filmmaker en schrijver. Ook zij heeft uitzonderlijke invallen; zo maakte ze kaas van haar moedermelk.

De creativiteit zit Feigl dus in de genen, zou je zeggen. Toch wilde hij in zijn jeugd eerst iets nuttigs en praktisch worden: architect, natuurkundige of vormgever. Pas toen hij de speelse technische installaties van de als natuurkundige opgeleide kunstenaar Felix Hess ontdekte, zag hij het licht. 'Ik dacht: als dat kunst is, vind ik het eigenlijk best wel tof.'

De afgelopen tien jaar experimenteerde Feigl met lange, kleurige linten die hij met een enkel elektromotortje in beweging zette. Of met lopende banden die hij had gevonden in een oude fabriek of op een stortplaats en die later door een ruimte zwipten. Daarna volgden nog meer 'kinetische sculpturen' (de term is niet van Feigl zelf), die zo onvoorspelbaar bewegen dat ze vaak vergelijkingen oproepen met levende wezens.

Op de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam, waar hij studenten begeleidt op de afdeling

InterArchitecture, zegt Zoro dat dit gebrek aan controle hem fascineert. 'Meestal begint het met een materiaal dat een beeld oproept in je hoofd', vertelt hij met peinzende blik. 'Dat materiaal blijkt dan iets heel anders te doen dan je verwacht. Ook als je het een constante input geeft van een machine, levert het vaak een veranderlijk beeld op. Die onvoorspelbaarheid zoek ik; die dialoog tussen materiaal en maker. Ik laat me graag leiden door wat het materiaal wil.'

Zo lijkt het alsof zijn creaties een eigen wil bezitten, maar die interpretatie wijst hij toch af. 'De mens heeft van oudsher al het verlangen

'Mijn uitgangspunt is: als het zo niet kan, hoe kan het dan wel?'

iets levends te scheppen', doceert hij. 'En we hebben ook al snel de neiging een object leven toe te dichten. Door de onvoorspelbaarheid van mijn werk projecteren mensen er graag menselijk gedrag op. Zo heb ik een installatie gemaakt van hoepels aan een ronddraaiende as, waarbij het lijkt alsof de ene hoepel door de andere heen springt, alsof hij een eigen persoonlijkheid heeft.' Maar nee, hij ziet zichzelf niet als schepper van nieuw leven.

Tot voor kort werkte Feigl voornamelijk in Amsterdam-Noord, maar

hij verwacht zijn studio binnenkort te verhuizen naar het Belgische platteland. Daar heeft hij een boerderij gevonden met een grote schuur, midden tussen de weilanden. Genoeg ruimte om te 'spelen' dus.

Met zijn kompaan, medekunstenaar Oscar Peters, realiseert hij daar nieuwe projecten, steeds vaker in opdracht. Maar ze besteden ook veel tijd aan het vrije werk, wat Feigl 'het knutselen in de studio' noemt. Zo zijn ze nu in de weer met een reusachtige robotarm. Die moet zich door een ruimte gaan bewegen als een ouderwets duikelaartje, maar dan onvoorspelbaarder.

Liever dan zich door het werk van andere kunstenaars te laten inspireren, observeert hij hoe machines en productieprocessen werken. Wat levert het machinepark van een fabriek bijvoorbeeld voor spektakel op? En als dan een machine in onbruik raakt, ontstaan de ideeën en de beelden. 'Vaak dicteert de machine het materiaal al', zegt hij. 'Neem een lopende band. Die heb je in alle soorten en maten, met kettingen, rasters en schakelbanden. Als je die door een bak verf, water of andere vloeistof laat lopen, ontstaan er steeds weer andere reliëfs. Zo kun je blijven experimenteren.'

Spelenderwijs

Doordat zijn installaties steeds complexer worden, vereisen ze ook steeds vaker de expertise van gerenommeerde ingenieursbureaus. Die kunnen doorrekenen of Feigl's schaalmodellen ook functioneren als ze

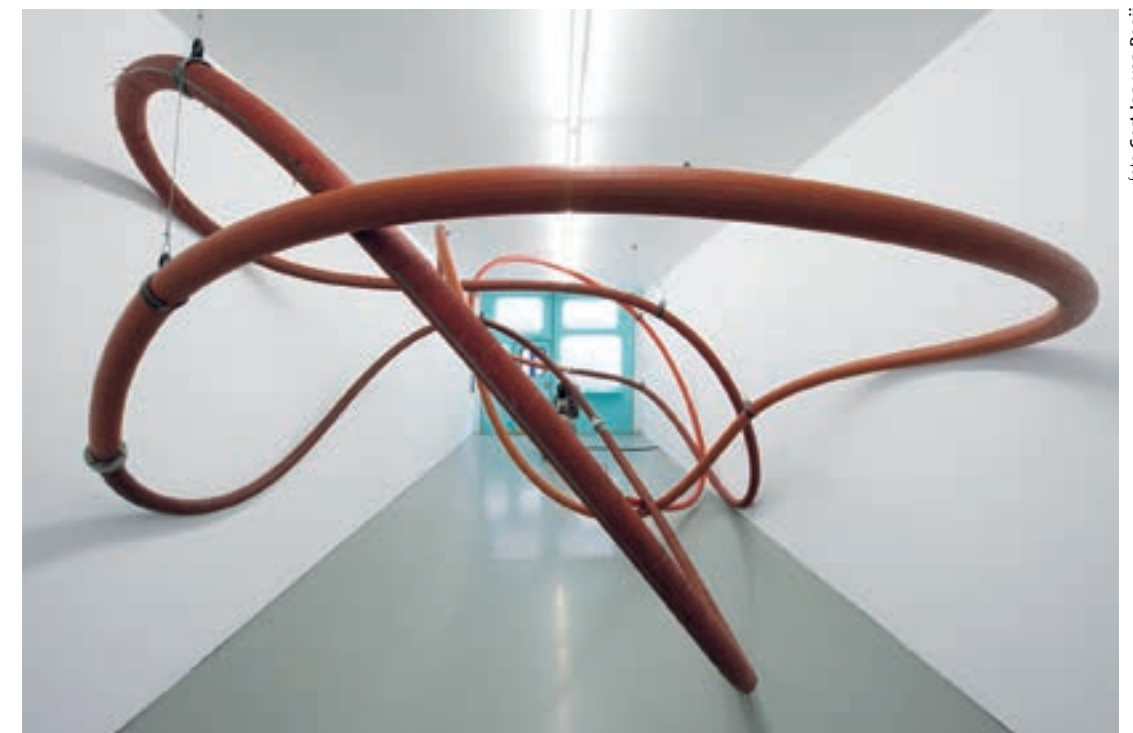

foto Gert-Jan van Rooij

Bij het kunstwerk *Pressurizing* perst een pomp lucht in een slang die daardoor gaat bewegen.

foto's Charlott Markus

De ronddraaiende ketting in het kunstwerk *Chain* slingert alle kanten op.

dertig keer zo groot worden uitgevoerd. Vaak verloopt de samenwerking in goede harmonie, maar Zoro merkt wel dat de wereld van de kunstenaar niet altijd overeenkomt met die van de ingenieur. 'Heel vaak krijg ik te horen: dit kan niet', vertelt hij.

Zelf vertrouwt hij liever op zijn eigen intuïtie en doorzettingsvermogen, en gelooft hij dat hij spelenderwijs toch een oplossing kan vinden. 'Misschien zouden sommige ingenieurs wat minder achter de computer moeten zitten en wat meer met hun handen moeten werken', suggereert hij. 'Want voor mij is het uitgangspunt: als het zo niet kan, hoe kan het dan wel? Ik ga er altijd van uit dat iets toch is te maken. Misschien moet het dan net een beetje anders, of met een ander materiaal. Zo zijn we bij *Echo* geswitcht van aluminium, dat te zwaar is en vooral slecht tegen vermoeiing kan, naar carbonfiber. Ook hebben we de onderlinge verhouding tussen de ringen aangepast. De techniek kun je aanpassen, zolang de werking van het beeld maar overeind blijft.' |